

REVIEW ARTICLE

Is Corruption a Driver of Innovation or an Obstacle to It?! A Meta Synthesis Approach

Samira Aliakbari¹, Sepehr Ghazinoory^{2*}, Ali Aesghar Pourezzat³

1. Ph.D. Candidate of Public Administration, University of Tehran, Kish International Campus, Iran.

Email: samira.aliakbari@ut.ac.ir

2. Professor, Department of Information Technology Management, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran.

* Corresponding Author's Email: ghazinoory@modares.ac.ir

3. Professor, College of Management & Faculty of governance, University of Tehran, Tehran, Iran.

Email: pourezzat@ut.ac.ir

 <https://doi.org/10.22059/jppolicy.2023.95726>

Received: 3 April 2023

Accepted: 27 July 2023

ABSTRACT

This study seeks to explain the effect of corruption on innovation in current scientific sources and conceptualizes the components and aspects of the effects of corruption on innovation for future research in this field. In this research, a meta-Synthesis method with qualitative content analysis strategy was used in the research-documentary framework, and by applying systematic review and qualitative meta-Synthesis approach, the results and findings of previous researchers were analyzed, and a conceptual model of the effects of corruption on innovation was presented. Based on the coding, the effective factors in the direction of the effects of corruption on innovation were analyzed and categorized into 44 main categories and 2 core codes. The positive consequences of corruption on innovation include 23 factors and its negative consequences include 21 factors. The results show that corruption in countries affects innovation and economic growth. The direction of these effects is sometimes positive and negative, but in the long run, this effect is negative.

Keywords: Corruption, Innovation, Economics, Research and Development, Synthesis.

Citation: Aliakbari, Samira; Ghazinoory, Sepehr; Pourezzat, Ali Aesghar (2023). Is Corruption a Driver of Innovation or an Obstacle to It?! A Meta Synthesis Approach. *Iranian Journal of Public Policy*, 9 (3), 114-130.
DOI: <https://doi.org/10.22059/jppolicy.2023.95726>.

Published by University of Tehran.

This Work Is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International \(CC BY-NC 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

مقاله مروری

فساد، پیشران نوآوری است یا مانع آن؟! یک رویکرد فراترکیب

سمیرا علی اکبری^۱، سپهر قاضی نوری^{۲*}، علی اصغر پورعزت^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت دولتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
رایانامه: samira.aliakbari@ut.ac.ir

۲. استاد مدیریت فناوری اطلاعات، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.
* رایانامه نویسنده مسئول: ghazinoory@modares.ac.ir

۳. استاد مدیریت دولتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
رایانامه: pourezzatut.ac.ir

 <https://doi.org/10.22059/jppolicy.2023.95726>

تاریخ دریافت: ۱۴ فروردین ۱۴۰۲
تاریخ پذیرش: ۵ مرداد ۱۴۰۲

چکیده

این پژوهش به دنبال تبیین اثر فساد بر نوآوری در منابع علمی کنونی می‌باشد و به مفهوم‌پردازی اجزا و ابعاد اثرات فساد بر نوآوری برای انجام پژوهش‌های آتی در این زمینه پرداخته است. در این پژوهش از روش فراترکیب با راهبرد تحلیل محتوای کیفی با رویکرد قیاسی در چارچوب پژوهشی اسنادی استفاده شده و با به‌کارگیری رویکرد مرور سیستماتیک و فراترکیب کیفی، به تحلیل نتایج و یافته‌های محققین قبلی پرداخته و مدل مفهومی اثرات فساد بر نوآوری را ارائه است. بر اساس کدگذاری انجام گرفته، عوامل مؤثر بر جهت‌گیری اثرات فساد بر نوآوری در ۴۴ مقوله اصلی و ۲ کد محوری تحلیل و دسته‌بندی شدند. پیامدهای مثبت فساد بر نوآوری شامل ۲۳ عامل و پیامدهای منفی آن شامل ۲۱ عامل بودند. نتایج نشان می‌دهد فساد در کشورها بر نوآوری و رشد اقتصادی تأثیر دارد. جهت این تأثیرات گاهی مثبت و گاهی منفی است، اما در درازمدت این اثر منفی می‌باشد.

واژگان کلیدی: فساد، نوآوری، اقتصاد، تحقیق و توسعه، فراترکیب.

استناد: علی اکبری، سمیرا؛ قاضی نوری، سپهر؛ پورعزت، علی اصغر (۱۴۰۲). فساد، پیشران نوآوری است یا مانع آن؟! یک رویکرد فراترکیب. فصلنامه

سیاستگذاری عمومی، ۹ (۳)، ۱۱۴-۱۳۰.

DOI: <https://doi.org/10.22059/jppolicy.2023.95726>.

ناشر: دانشگاه تهران.

مقدمه

فساد یک مسئله پیچیده و بحث‌برانگیز است که بسته به هنجارهای فرهنگی حاکم در یک کشور، متفاوت دیده می‌شود (Tomaszewski, 2018:251). Tirole (۱۹۹۶) بیان کرد نسل‌هایی که در محیط‌های فاسد به دنیا می‌آیند، فساد را فراگرفته و باعث دوام آن می‌شوند؛ حتی شرکت‌هایی که ترجیح می‌دهند فساد نداشته باشند، گزینه‌های محدودی دارند، زیرا اگر تمایل به پذیرش یا تسهیم رشوه نداشته باشند، بقای آن‌ها ممکن است تهدید شود. در حقیقت، فساد می‌تواند به عنوان "روش انجام کارها" تلقی شود و به راحتی می‌تواند به یک قانون نانوشته برای انجام تجارت در شرایط خاص تبدیل شود (Heo et al, 2020:2). با توجه به تعاریف متعدد درباره فساد می‌توان آن را به سوءاستفاده از مناصب دولتی برای منافع شخصی؛ و یا نفوذ فراقانونی^۱ (یا مجرمانه) در اتخاذ و اجرای خط‌مشی توصیف کرد (Riaz & Cantner, 2019). با کنار گذاشتن مسائل اخلاقی و حقوقی، فساد را می‌توان با یک معامله معمول در بازار مقایسه کرد، جایی که خریداران (عوامل مفسد) با فروشندگان (عوامل فاسدشده) ملاقات می‌کنند، هدف از معامله، حل مشکل عامل مفسد است و قیمت آن رشوه است که ویژگی دقیق^۲ آن موضوع مذاکره بین دو طرف است. در چنین رویکردی، وقوع فساد نشانگر کارآفرینی و نوآوری است. عامل مفسد به جای این که به روشی استاندارد^۳ عمل کند، به دنبال راه حل‌های جدید و جایگزین برای این مسئله است که نشانه کارآفرینی است. حتی می‌توان ریسک کرد و گفت چنین عملی مثالی از نوآوری در فرایند است، زیرا به معنای روش جدیدی برای حل یک مسئله است (Tomaszewski, 2018:252). نوآوری نیز نیروی محرکه اصلی رشد اقتصادی و رقابت بین‌المللی است (Romer, 1990; Ghazinoory & Hashemi, 2021; Riaz & Cantner, 2019; Ramos & Zarzoso, 2010). نوآوری فرایندی است که علم، فناوری، اقتصاد و مدیریت را با هم ترکیب می‌کند، زیرا دنبال دستیابی به‌تازگی است و از ظهور ایده تا تجاری‌سازی آن در قالب تولید، مبادله، مصرف گسترش می‌یابد (Twiss, 1989)، به عبارتی نوآوری بهره‌برداری موفق از ایده‌های جدید است (Eveleens, 2010; Adams, Bessant & Phelps, 2006). بر این اساس جامع‌ترین تعریفی که درباره نوآوری ارائه شده است و رویکرد آن در این پژوهش در نظر گرفته می‌شود، تعریف دستورالعمل اسلو^۴ (۲۰۱۸) می‌باشد. در این دستورالعمل، اصطلاح نوآوری می‌تواند هم یک فعالیت و هم پیامد فعالیت را نشان دهد. بر این مبنا، نوآوری یک محصول یا فرایند (یا ترکیبی از آن‌ها) جدید یا بهبود یافته است که به‌طور قابل توجهی با محصولات یا فرآیندهای قبلی واحد متفاوت است و در دسترس کاربران بالقوه (محصول) قرار گرفته یا توسط واحد (فرایند) مورد استفاده قرار گرفته است. این تعریف از اصطلاح عمومی واحد، برای توصیف بازیگر مسئول نوآوری استفاده می‌کند. این به هر واحد نهادی در هر بخش، از جمله خانوارها و اعضای فردی آن‌ها اشاره دارد (دستورالعمل اسلو، ۲۰۱۸: ۲۰). تأثیر فساد بر نوآوری تاکنون در مطالعات بسیاری بررسی شده است. به‌عنوان نمونه پژوهش‌های انجام گرفته توسط Tomaszewski, 2018; Huang & Yuan, 2019; Riaz & Cantner, 2019 فساد را به‌عنوان مانعی برای نوآوری و رشد معرفی نموده‌اند. همچنین Avnimelech et al بیان می‌کنند که همبستگی منفی بین فساد و توسعه اقتصادی کاملاً مشهود است و فساد تأثیر منفی قابل توجهی بر کارآفرینی دارد (Avnimelech et al, 2013). Dincer نیز در مطالعات جداگانه‌ای نتایج مشابهی را مشاهده و گزارش می‌نماید: فساد در واقع در درازمدت سرعت نوآوری را کاهش می‌دهد (Dincer, 2019). همزمان برخی از محققین مانند: Goedhuys et al, 2016; Habiyaemye & Raymond, 2017 این تأثیر را دارای جنبه‌های منفی و مثبت به‌طور همزمان ذکر کرده و بیان می‌کنند که فساد تأثیر منفی مستقیمی بر احتمال نوآوری بودن یک شرکت داشته، اما در تعامل با موانع نهادی تأثیر مثبتی دارد. به عبارتی در عین حال که رویه‌های اداری شدیدتر و به‌عنوان

1. The way Things are Done
2. Extra-Legal
3. Exact Character
4. Standard Way
5. Oslo

مانع نوآوری عمل می‌نمایند، همزمان فساد عملکرد چرخ شرکت‌ها را تسهیل می‌کند. اما نکته قابل توجه اینجاست که برخی از محققین حوزه فساد، نظریه‌های متفاوت و حتی متضادی را برای نوآوری مطرح نموده‌اند؛ Nguyen et al بیان می‌کنند نتایج تجربی، تمایل به حمایت از تأثیر فریبده فساد بر نوآوری دارد (Nguyen et al, 2016). آن‌چه که مشخص است، این است که فساد بر فعالیت نوآوری و به تبع آن بر رشد اقتصادی در کشورها تأثیر دارد، اما هنگامی که صحبت از جهت تأثیرگذاری-نظر مثبت یا منفی- آن می‌شود، با نظرات متناقضی روبرو می‌شویم. این بحث از دهه ۱۹۷۰ آغاز شد و تا امروز نیز ادامه دارد (Dzhumashev, 2016: 1169; Méon & Sekkat, 2005; Shaw et al, 2011: 264-275, 2010; Tomaszewski, 2018; 1201, 2004). هر کدام از پژوهش‌ها با استناد به تئوری مانع‌تراش (چرخ‌های شن‌پاش) و تئوری تسهیل (روغن کاری چرخ‌ها) از یک زاویه به آن پرداخته‌اند. در تئوری مانع‌تراش، فساد به‌عنوان مانعی برای نوآوری و رشد در نظر گرفته شده، زیرا با از بین بردن اعتماد، افزایش هزینه‌های معاملاتی و از طریق تخصیص نادرست منابع به‌طور غیر مستقیم و با تضعیف نهادهای اقتصادی، تجاری و سیاسی که برای حمایت از فعالیت‌های نوآوری مورد نیاز است، به‌طور مستقیم مانع نوآوری می‌شود (DiRienzo & Das, 2015: 53). برخی از دلایلی که در راستای این تئوری مطرح شده است، عبارتند از: ایجاد انگیزه در مقامات جهت ایجاد موانع بوروکراسی جدید، کاهش سطح سرمایه‌گذاری خصوصی، ایجاد اختلال در فعالیت نهادهای دولتی به‌عنوان مانعی جدی در سرمایه‌گذاری و فعالیت‌های نوآورانه، بی‌اعتمادی در توافق‌نامه‌های انجام شده، کاهش تدریجی محبوبیت کشور، کاهش جریان فناوری‌های جدید (Tomaszewski, 2018: 253-252)، تضعیف بنیاد اعتماد نهادی مورد نیاز برای توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه و نوآورانه، کاهش انگیزه‌های سرمایه‌گذاری در ایده‌های نوآورانه، کاهش انگیزه شرکت‌ها (Habiaryemye & Raymond, 2017: 5)، افزایش هزینه‌های عملیاتی و تجاری، برانگیختن عدم اطمینان ناشی از سرمایه‌گذاری کم (Kabardumus & Sylwester, 2020)، تأثیر منفی بر ورود سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (Nguyen et al, 2016)، کاهش انگیزه نوآوری (Lee et al, 2020). از سوی دیگر تئوری تسهیل بیان می‌کند در چارچوب نهادی ضعیف، فساد برای نوآوری مطلوب است و منجر به توسعه اقتصادی می‌شود. شرکت‌ها در چنین نهادهای سخت و متمرکزی نمی‌توانند کارهای خود را از طریق کانال‌های مناسب و به موقع انجام دهند، بنابراین به رشوه روی می‌آورند. نتایج نشان می‌دهد که فساد تأثیر منفی مستقیمی بر احتمال ابتکار یک شرکت دارد، اما در تعامل با موانع نهادی تأثیر مثبتی دارد. لذا این فرضیه که فساد به‌عنوان مکانیزمی برای دور زدن موانع بوروکراتیک مربوط به دریافت مجوزهای کسب‌وکار و مجوزهای لازم برای نوآوری محصول می‌باشد را تقویت می‌کند (Goedhuys et al, 2016). دلایلی که برای این تئوری مطرح شده عبارتند از: کمک به انجام سریع کارها، کاهش سطح عدم اطمینان، کارآمدی و مفید بودن، انگیزه‌ای برای سرعت‌بخشیدن به فرآیند کار^۱ یک دولت راکد^۲، کمک به مقامات در جهت اخذ تصمیمات خوب، ارتقای سرمایه‌گذاری اقتصادی، کاهش خطرات عدم اطمینان سیاسی، ترویج پیشنهاد رقابت در بین شرکت‌ها برای کسب مزایای سیاسی، ایجاد یک نهاد فراقانونی (Heo et al, 2020)، تحقق پروژه‌های جدید اقتصادی، افزایش اثربخشی کار انجام شده توسط عوامل فاسد (Tomaszewski, 2018: 253)، کاهش تحریفات ناشی از نهادهای ناکارآمد (Avnimelech et al, 2013). با توجه به این دلایل می‌توان فساد را با روغنی که در چرخ ماشین اقتصاد گذاشته می‌شود و عملکرد آن را نرم‌تر می‌کند، مقایسه نمود. بنابراین دسترسی به هدف پژوهش "تبیین اثر فساد بر نوآوری در ادبیات کنونی"، با این پرسش اساسی و پاسخ به آن امکان‌پذیر خواهد بود: چگونه فساد بر نوآوری تأثیر مثبت یا منفی می‌گذارد؟

روش‌شناسی تحقیق

هدف‌گذاری، انتخاب یک روش مناسب و رعایت اصول علمی تحقیق نقش بسیار مهمی در کیفیت یک پژوهش علمی دارند. روش مطالعه در پژوهش حاضر کیفی و از نوع فراترکیب می‌باشد. فراترکیب، یک راهبرد پژوهشی برای ترکیب تفسیر داده‌های اصلی در مطالعات منتخب است (Zimmer, 2006). روش فراترکیب برای یکپارچه‌سازی چندین مطالعه به منظور ایجاد یافته‌های جامع و تفسیری صورت می‌گیرد و بر مطالعات کیفی متمرکز است. روش فراترکیب عصاره‌ای از تفسیرهای مطالعه‌های مشابه نیست، بلکه یکپارچه‌سازی تفسیر یافته‌های اصلی مطالعات منتخب به منظور ایجاد یافته‌های جامع و تفسیری است و حاکی از فهم عمیق پژوهشگر در این زمینه است؛ یعنی به جای ارائه خلاصه جامعی از یافته‌ها، ترکیب تفسیری از یافته‌ها ایجاد می‌کند (Kamali, 2017:725). برای شناسایی عوامل مؤثر بر عوامل مؤثر بر جهت‌گیری اثرات فساد بر نوآوری از روش فراترکیب که روشی مناسب برای بدست آوردن ترکیب جامعی از این موضوع بر پایه یافته‌های مقالات داخلی و خارجی می‌باشد استفاده شده است. با توجه به این که روش ساندولوسکی و باروسو یکی از برجسته‌ترین روش‌ها برای انجام فراترکیب است و نتایج بهتری ارائه می‌کند (Tong et al, 2007:350)، به همین دلیل در این تحقیق از این روش هفت مرحله‌ای استفاده شده است.

مرحله اول: تنظیم سؤال تحقیق

اولین گام هر پژوهش، اقدام به طرح یک سؤال یا یک هدف است. برای تنظیم این سؤال یا هدف، ابتدا بایستی «چه چیزی» مشخص گردد. در این مقاله شناسایی جهت اثرات فساد بر نوآوری بررسی قرار می‌گیرد. در گام بعدی بایستی پرسش «چه کسی» جامعه مورد بررسی را مشخص نمود که در این پژوهش، پایگاه‌های داده و مجلات موردبررسی قرار می‌گیرد. در مرحله بعد پرسش «چه وقت؟» چارچوب زمانی مقالات بررسی شده را مشخص می‌سازد. در این تحقیق مطالعات داخلی در بازه زمانی ۱۳۹۳ شمسی الی ۱۴۰۲ و مطالعات خارجی در بازه زمانی ۲۰۱۳ میلادی الی ۲۰۲۳ (یعنی یک‌دوره ده‌ساله)، مورد بررسی قرار می‌گیرند. سؤال آخر پرسش «چگونه؟» است که بیانگر روشی است که برای گردآوری داده‌های تحقیق مورد استفاده قرار می‌گیرد. برای گردآوری داده‌ها از پژوهش‌های صورت گرفته با روش‌های علمی (کیفی، کمی و آمیخته) استفاده شده است. با توجه به ذکر موارد فوق، سؤال تحقیق برای طی گام‌های بعدی فراترکیب به شرح زیر می‌باشد: عوامل اثرگذار بر جهت‌گیری اثرات فساد بر نوآوری در دوره ده‌ساله (۱۳۹۳ الی ۱۴۰۲) سال ۲۰۱۳ میلادی تا ۲۰۲۳ چیست؟ چگونه می‌توان این عوامل را گروه‌بندی نمود؟

مرحله دوم: جستجوی نظام‌مند منابع

در این مقاله در فرآیند اجرای مرور نظام‌مند و فراترکیب که روند یکسان و مشخصی دارد با مشخص کردن بازه زمانی ده ساله که در مطالعات در آن انتخاب شده‌اند، به منظور جست‌وجوی نظام‌مند بر مقالات منتشرشده در نشریات، ژورنال‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی مختلف، واژگان کلیدی مرتبط را باید تعریف نمود. حال به منظور پاسخ‌دهی به سؤالات مرحله اول، واژه‌های زیر موردبررسی قرار خواهند گرفت.

کلمات کلیدی تحقیق

در این تحقیق ۴ پایگاه داده به زبان انگلیسی و ۴ پایگاه داده فارسی در مجموع ۸ پایگاه، با کلمات کلیدی تعریف شده بین دوره ۱۰ ساله مورد جست‌جو قرار گرفت.

جدول ۱. کلمات کلیدی جستجو

معیار	توضیح
زبان	انگلیسی و فارسی
زمان	۲۰۲۳-۲۰۱۳ و ۱۳۹۳-۱۴۰۲
کلید واژه	فساد، نوآوری، اثر فساد بر نوآوری
نوع اسناد	مقالات منتشر شده در پایگاه های علمی معتبر
حوزه	علوم اجتماعی، مدیریت، کسب و کار نوآوری

جدول ۲. پایگاه‌های اطلاعاتی مورد جستجو

انگلیسی	فارسی
Science direct	پایگاه مجلات ایران (مگ ایران)
emerald	پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی (SID)
jstor	ایران داک
Google scholar	پایگاه ISC

مرحله سوم: جستجو و انتخاب متون مناسب

در این گام پس از چندین مرتبه بازبینی و پالایش مقالات علمی پژوهشی و پایان‌نامه‌ها، تعدادی از منابع رد می‌شوند و در فرآیند فراترکیب موردبررسی قرار نمی‌گیرند.

چارچوب نمونه‌گیری (انتخاب مطالعات)

روش نمونه‌گیری در این پژوهش نمونه‌گیری هدفمند است و برای انتخاب متون مناسب از دو معیار ملاک‌های ورود^۱ و ملاک‌های خروج^۲ (مندرج در جدول شماره ۳) استفاده شده است. برای تعیین دقت، اعتبار و اهمیت و نیز به‌منظور ارزیابی و گزینش دقیق‌تر پژوهش‌های موردبررسی، از ملاک‌های ورود و خروج استفاده شده است. در این مرحله پس از ۴ مرحله پالایش، از میان ۲۰۱۸ مطالعه، ۱۹۹۴ مطالعه، حذف و ۲۹ پژوهش برای تجزیه و تحلیل اطلاعات انتخاب گردید.

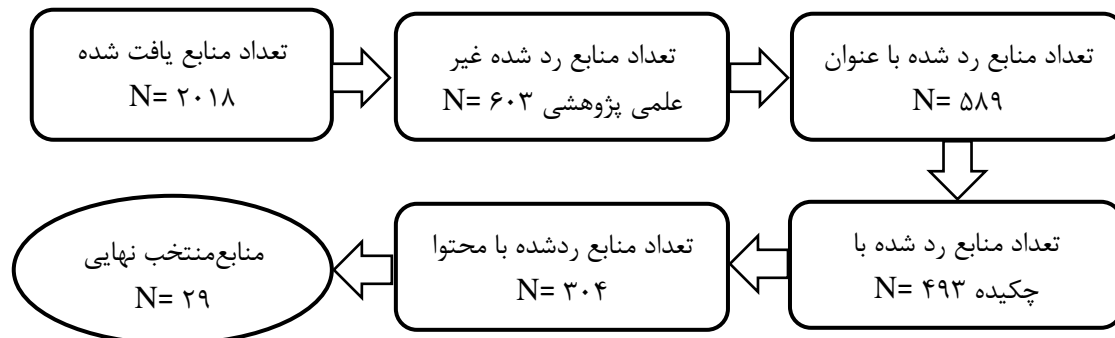
در این مقاله، معیارهای ورود به معیارهای گفته می‌شود که بر اساس آن پژوهش موردنظر وارد مطالعه می‌شود. تنظیم معیارها طبق اصول و موازین علمی و بر اساس نظر محققین و متخصصین انجام می‌گیرد. فیلتر یا صافی دوم در انتخاب مطالعات مناسب ملاک‌های خروج هستند.

جدول ۳. ملاک‌های ورود و خروج منابع به مطالعه حاضر

ملاک‌های ورود	ملاک‌های خروج
مقالات علمی پژوهشی چاپ شده و پایان‌نامه‌های مندرج در پایگاه ایران‌داک در حوزه موردنظر	پژوهش‌هایی که اطلاعات کافی در زمینه اهداف این تحقیق گزارش نداده بودند
مقالات و پژوهش‌هایی که با روش‌های علمی پژوهشی کمی، کیفی و ترکیبی انجام شده باشد	پژوهش‌هایی که با عناوین و اهداف یکسان انجام شده بودند
تحقیقات بایستی داده‌ها و اطلاعات کافی را در ارتباط با اهداف پژوهش، گزارش کرده باشد	پژوهش‌هایی که فاقد الگوی روش‌شناختی مناسب بودند
تحقیقاتی که فرآیند بررسی تخصصی را زیر نظر داوران متخصص طی کرده باشند و به‌صورت مقاله کامل از طریق برخط یا به‌طور کامل چاپ شده باشد	پژوهش‌هایی که فاقد کیفیت لازم علمی بودند از آن‌جا که در مجلات بی‌کیفیت منتشر شده بودند
مقالات و پژوهش‌های چاپ شده در حوزه موردنظر در بین سال‌های ۲۰۱۳ الی ۲۰۲۳ و ۱۳۹۳ الی ۱۴۰۲	مطالعات مروری و کتابخانه‌ای
مقالات و پژوهش‌هایی که با روش‌های علمی به بررسی موضوع مورد نظر پرداخته‌اند	مطالعات قبل از سال ۲۰۱۳ میلادی و ۱۳۹۳ شمسی

1. Inclusion Criterion
2. Exclusion Criterion

فرآیند پالایش و بازیابی با توجه به ملاک‌های ورود و خروج مذکور به‌طور اجمالی در شکل شماره ۱ آورده شده است.

شکل ۱. مراحل انتخاب چک‌لیست پژوهش‌های مورد مطالعه از پایگاه‌های اطلاعاتی منتخب.

گام چهارم: استخراج اطلاعات متون

استخراج یافته‌های تحقیق، اطلاعات مقاله‌ها بر اساس مرجع مربوط به هر مقاله شامل نام و نام خانوادگی محقق یا محققین، سال انتشار و اجزای هماهنگی بیان شده در هر مقاله طبقه‌بندی می‌شود. در این مرحله، مقاله‌های نهایی به روش تحلیل محتوا مطالعه شدند. نتایج به‌دست‌آمده از این مرحله در جدول ۴ نشان داده شده است.

جدول ۴. اثرات فساد بر نوآوری استخراج‌شده از منابع منتخب

نام محقق / محققان	سال	نتایج
Doan et al	۲۰۲۲	پرداخت رشوه مالیاتی، حداقل در کوتاه‌مدت، نوآوری شرکت‌های کوچک و متوسط را تسهیل می‌کند. فساد فرآیند دولتی را سرعت می‌بخشد، عدم اطمینان را کاهش می‌دهد و رقابت را به منابع کمیاب دولت وارد می‌کند.
Cerdeira et al	۲۰۲۲	فساد نوآوری را تقویت می‌کند. درحالی‌که فساد باعث افزایش نوآوری برای شرکت‌های داخلی می‌شود، ولی این اثر از نظر آماری برای شرکت‌های خارجی معنی‌دار نیست.
Iorio & Segnana	۲۰۲۲	اثر رفتار فساد بر نوآوری برای شرکت‌های فاسد مثبت و برای شرکت‌های بدون فساد منفی است (اثر انتخاب).
Chung et al	۲۰۲۲	فساد تأثیر منفی قابل توجهی بر نوآوری دارد.
Aghazada & Ashyrov	۲۰۲۲	اثر تسهیل‌کننده رشوه‌خواری بر نوآوری شرکت به‌شدت در کشورهایی با کیفیت نهادی ضعیف باقی می‌ماند.
Shi	۲۰۲۲	فساد به‌طور قابل توجهی از نوآوری جلوگیری می‌کند.
Mohammad & Husted	۲۰۲۱	فساد نوآوری محصول را کاهش داده؛ اما نوآوری‌های فرآیند، بازاریابی و سازمانی را افزایش می‌دهد. فساد بر نوآوری محصول، سرمایه‌گذاری‌های جدید نسبت به شرکت‌های فعلی بیش‌تر است. درحالی‌که تأثیر مثبت فساد بر نوآوری بازاریابی و سازمانی برای سرمایه‌گذاری‌های جدید کم‌تر است.
Nadeem et al	۲۰۲۱	فساد، نارسایی در آموزش و تروریسم همگی اثرات نامطلوبی بر نوآوری دارند.
Imrana et al	۲۰۲۱	فساد این فرضیه را که احتمال نوآوری در کشورهای با درآمد متوسط پایین‌تر را افزایش می‌دهد، تأیید نمود.
Lima & Hossain	۲۰۲۱	افزایش فساد در یک اقتصاد منجر به نوآوری کمتری می‌شود. همچنین نوآوری به‌طور مثبت تحت تأثیر افزایش سرمایه‌انسانی و تحقیقات، همکاری پژوهشی دانشگاه و صنعت، استعدادهای پژوهشی در شرکت‌های تجاری، تولید ناخالص داخلی سرانه، سرمایه‌گذاری داخلی واقعی و ثبات سیاسی است.
Bukari & Anaman	۲۰۲۱	فساد توانایی شرکت‌ها برای نوآوری را مهار می‌کند. به‌عبارتی فساد بر نوآوری شرکت‌ها تأثیر منفی می‌گذارد.
Nguyen	۲۰۲۱	فساد بزرگ (تدارکات دولتی) به نوآوری آسیب می‌زند، فساد خرد تأثیرات مثبتی دارد.
Heo et al	۲۰۲۱	فساد تأثیر مثبتی بر سرمایه‌گذاری شرکت‌ها در اقتصادهای نوظهور و تأثیر مثبت بر نوآوری در کشورهای پیشرفته دارد. علاوه‌براین، رابطه بین فساد و هزینه‌های سرمایه (نوآوری) با تنوع تعدیل می‌شود.
Chadee et al	۲۰۲۱	ضعف حاکمیت قانون و مقررات تجاری ناکارآمد در اقتصادهای اروپای مرکزی و شرقی، ادراک فساد را که مانع نوآوری شرکت می‌شود، ترویج می‌کند.
Kabadurmus et al	۲۰۲۰	تأثیر فساد در نوآوری بسته به میزان رقابت یک شرکت متفاوت است. رشوه‌خواری حتی می‌تواند سطح نوآوری شرکت‌ها را در بازارهای رقابتی افزایش دهد.

نام محقق / محققان	سال	نتایج
Imran et al	۲۰۲۰	فساد نوآوری محصول را کاهش می‌دهد، اما نوآوری‌های فرآیند، بازاریابی و نوآوری سازمانی را افزایش می‌دهد.
Riaz & Cantner	۲۰۱۹	مفاسد کوچک و بزرگ چرخ نوآوری‌هایی را تسهیل می‌کند که شامل تعامل با مقامات دولتی است.
Tomaszewski	۲۰۱۸	از نظر فعالیت‌های نوآورانه سخت، فساد تأثیر منفی بر جنبه‌های مالی سرمایه‌گذاری و تحقیق و توسعه داشت. در حالی که از نظر فعالیت نوآورانه نرم، بر اجرای گواهینامه کیفیت تأثیر می‌گذارد.
Barasa	۲۰۱۸	فساد با نوآوری ارتباط مثبت دارد و ویژگی‌های دارایی فیزیکی این رابطه را تعدیل می‌کند.
Dincer	۲۰۱۸	فساد در دراز مدت سرعت نوآوری را کاهش می‌دهد.
Habiyaremye & Raymond	۲۰۱۷	فساد بزرگ تمایل شرکت‌های همان خط مشاغل را برای انجام فعالیت‌های تحقیق و توسعه و آوردن محصولات و خدمات جدید یا پیشرفته به بازار خفه می‌کند، در حالی که فساد کوچک شرکت‌های خارجی تمایل به نوآوری‌های عمده در بازار داخلی دارد.
Dempster, Isaacs	۲۰۱۷	آزادی اقتصادی مهم است و در هر جایی که وجود داشته باشد، کنترل فساد از طریق تعامل با مؤسسات، بر کارآفرینی تأثیر مثبت می‌گذارد.
Goedhuys et al	۲۰۱۶	فساد تأثیر منفی مستقیمی بر احتمال نوآور بودن یک شرکت دارد، اما در تعامل با موانع نهادی تأثیر مثبتی دارد.
Nguyen et al	۲۰۱۶	نتایج تجربی تمایل به حمایت از تأثیر فریبنده فساد بر نوآوری دارد. به‌طور خاص، پرداخت‌های غیر رسمی توسط شرکت‌های ویتنامی برای تشویق به نوآوری کلی، بهبود محصول، نوآوری و نوآوری جدید نشان داده شده است.
Smith et al	۲۰۱۴	در محیط‌های دارای ریسک سیاسی بالا، فساد ممکن است به عنوان محافظتی در برابر این خطرات عمل کند و دامنه و مقیاس نوآوری را افزایش دهد.
Avnimelech et al	۲۰۱۳	فساد تأثیر منفی قابل توجهی بر کارآفرینی دارد. همبستگی منفی بین فساد و توسعه اقتصادی کاملاً مشهود است.
et Zahed Gharavi al	۱۳۹۸	فساد مالی به واسطه‌ی انحراف در تخصیص استعدادها، رشد اقتصاد را کاهش داده است.
Kakeh Baraie et al	۱۳۹۶	هر چه شاخص فساد کشورها کاهش پیدا کرده و به سمت پاک بودن حرکت می‌کند بر میزان کارآفرینی کشورها افزوده شده، به-طوری که بین فساد و کارآفرینی رابطه معکوس و معناداری وجود دارد.
Shaghghi et al	۱۳۹۵	بر اساس مطالعات و شواهد تجربی فساد اقتصادی و مالی اثرات منفی بر عملکرد اقتصاد کلان دارد. فساد ریسک فعالیت‌های سرمایه‌گذاری و اقتصادی را افزایش می‌دهد.

کام پنجم: تحلیل و ترکیب یافته‌ها

در این تحقیق برای تجزیه و تحلیل و تلفیق یافته‌های کیفی؛ از روش کدگذاری باز انجام شده است. بدین منظور، ابتدا تمام عوامل استخراج شده از مطالعات، کدباز در نظر گرفته شده، سپس با در نظر گرفتن معنای هر یک از کدهای مذکور، در یک مفهوم مشابه، دسته‌بندی شده است. به این ترتیب مفاهیم (تم‌های)، پژوهش شکل گرفته است. در جدول (۵)، عوامل به‌طور خلاصه درج شده است.

جدول ۵. کدها و منابع آن‌ها

اثرات مثبت فساد بر نوآوری	اثرات منفی فساد بر نوآوری
افزایش کارایی (Riaz & Cantner, 2019); (Heo et al, 2020:3)، کاهش سطح عدم اطمینان، کمک به انجام سریع کارها، کمک به اخذ مجوزها و لایسنس‌های مختلف در مدت زمان کوتاه‌تر، تحت پوشش قرار دادن بازه‌های زمانی نامناسب در رویه‌های رسمی (Riaz & Cantner, 2019)، کارآمدی و مفید بودن، انگیزه‌ای برای سرعت بخشیدن به فرآیند کار دولت را، کمک به مقامات در جهت اخذ تصمیمات خوب، ایجاد نهاد فراقانونی، ارتقای سرمایه‌گذاری اقتصادی، کاهش خطرات عدم اطمینان سیاسی، ترویج پیشنهاد رقابت در بین شرکت‌ها، شرایط عملیاتی مطلوب‌تر (Heo et al, 2020)، تحقق پروژه‌های جدید اقتصادی، افزایش اثربخشی کار انجام شده (Tomaszewski, 2018:253)، تعدیل اثرات منفی موانع اداری ورود شرکت (Doan et al, 2020)، کاهش تحریفات ناشی از نهادهای ناکارآمد (Avnimelech et al, 2013)، مکانیزمی برای دور زدن موانع بوروکراتیک (Goedhuys et al, 2016)، پرداخت هزینه‌های غیررسمی کم برای تسریع معاملات (Nguyen et al, 2016)، فرار از مقررات پرهزینه (Kabadurmus & Sylwester, 2020)، کاهش هزینه‌های مبادله (Pluskota, 2020)، کاهش زمان صرف شده در صف‌ها، بهبود کیفیت خدمات مدنی، ترویج رشد کارآمد (Doan et al, 2020).	افزایش هزینه‌های معاملات (DiRienzo & Das, 2015:53); (Riaz & Cantner, 2019)، افزایش عدم اطمینان (Kabadurmus & Sylwester, 2020); (Riaz & Cantner, 2019)، ایجاد موانع سرمایه‌گذاری، تخصیص نادرست منابع (Riaz & Cantner, 2019)، کاهش انگیزه‌های سرمایه‌گذاری در ایده‌های نوآورانه، استفاده ابزاری از فساد برای رقابت در بازارهای کشور میزبان، کاهش انگیزه شرکت‌ها (Habiyaremye & Raymond, 2017:5)، کاهش سطح سرمایه‌گذاری خصوصی، ایجاد انگیزه برای مقامات در جهت ایجاد موانع بوروکراسی جدید، ایجاد اختلال در فعالیت نهادهای دولتی، مانع توسعه کارآفرینی، بی‌اعتمادی در توافق نامه‌ها، کاهش تدریجی محبوبیت کشور، کاهش جریان فناوری‌های جدید (Tomaszewski, 2018:252-253)، تخصیص نادرست منابع، تضعیف نهادهای اقتصادی، تجاری و سیاسی (DiRienzo & Das, 2015:53)، تضعیف بنیاد اعتماد نهادی مورد نیاز برای توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه و نوآورانه (Habiyaremye & Raymond, 2017:5); (Pluskota, 2020)، کاهش انگیزه نوآوری (Lee et al, 2020)، تأثیر منفی بر ورود سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (Nguyen et al, 2020)، کاهش انگیزه‌های نوآوری (Huang & Yuan, 2019).

گام ششم: کنترل کیفیت

جدول ۸ که شامل ۴۶ متغیر می‌باشد پس از تکمیل مراحل متدولوژی فراترکیب، در جلسات گروه متمرکز به هفت نفر از نخبگان ارائه شد. در این جلسات تمامی سه سطح مدل مورد بررسی قرار گرفت و تغییری روی آن انجام نگرفت. در واقع معیار، زیر معیار یا نکته راهنمایی به مدل اضافه یا کسر نگردید. روایی مدل حاضر، از طریق روایی محتوا حاصل شده که این امر از دو جنبه صورت گرفته است. جنبه اول، استفاده از اجزاء و عوامل مدل‌های ارائه شده پیشین است که خود به روایی مدل منجر می‌گردد و جنبه دوم، تشکیل جلسات گروه متمرکز و ارائه مدل در این جلسات است که عدم تغییر مدل، نشان‌دهنده روایی مدل طراحی شده است. از آنجایی که در مراحل شناسایی معیارها، معیارهای مدل‌های پیشین به‌عنوان کد در نظر گرفته شد و با در نظر گرفتن شباهت‌های معنایی بین کدها، اقدام به ادغام آنان و ایجاد مفاهیم شده است؛ بنابراین جهت اعتبار دهی فرایند کدگذاری و کنترل کیفیت آن از شاخص کاپای کوهن استفاده شده است. جهت محاسبه شاخص کاپا از یک فرد خبره در امر موضوع خواسته می‌شود بدون اطلاع از کدگذاری محقق، نسبت به کدگذاری و دسته‌بندی مفاهیم اقدام نماید. سپس مفاهیم ارائه شده توسط پژوهشگر با مفاهیم ارائه شده توسط فرد خبره مقایسه شده است. در نهایت با توجه به تعداد مفاهیم ایجاد شده مشابه و مفاهیم ایجاد شده متفاوت، شاخص کاپا محاسبه شده است. همان‌طور که در جدول شماره (۶) مشاهده می‌گردد، محقق ۴۶ مفهوم و فرد دیگر ۴۵ مفهوم ایجاد کرده‌اند که از این تعداد ۴۴ مفهوم مشترک هستند.

جدول ۶. وضعیت تبدیل کدها به مفاهیم توسط محقق و فرد دیگر

		نظر محقق		
		بله	خیر	مجموع
نظر فرد دیگر	بله	۴۴A=	۱B=	۴۵
	خیر	۲C=	۰D=	۲
مجموع		۴۶	۱	۴۷

$$\text{توافقات مشاهده شده} = \frac{A + D}{N} = \frac{44}{47} = 0.93$$

همان‌طور که در ادامه نشان داده شده است مقدار شاخص کاپا برابر با ۰/۹۳ محاسبه شده که با توجه به جدول شماره (۷) در سطح توافق عالی قرار گرفته است.

جدول ۷. وضعیت شاخص کاپا

وضعیت توافق	مقدار عددی شاخص کاپا
ضعیف	کمتر از ۰
بی‌اهمیت	۰/۲ -
متوسط	۰/۲۱ - ۰/۴
مناسب	۰/۴۱ - ۰/۶
معتبر	۰/۶۱ - ۰/۸
عالی	۰/۸۱ - ۱

$$\text{توافقات شانس} = \frac{A + B}{N} - \frac{A + C}{N} - \frac{C + D}{N} - \frac{B + D}{N} = 0.08$$

$$K = \frac{\text{توافقات شانس} - \text{توافقات مشاهده شده}}{1 - \text{توافقات شانس}} = \frac{0.93 - 0.08}{1 - 0.08} = 0.92$$

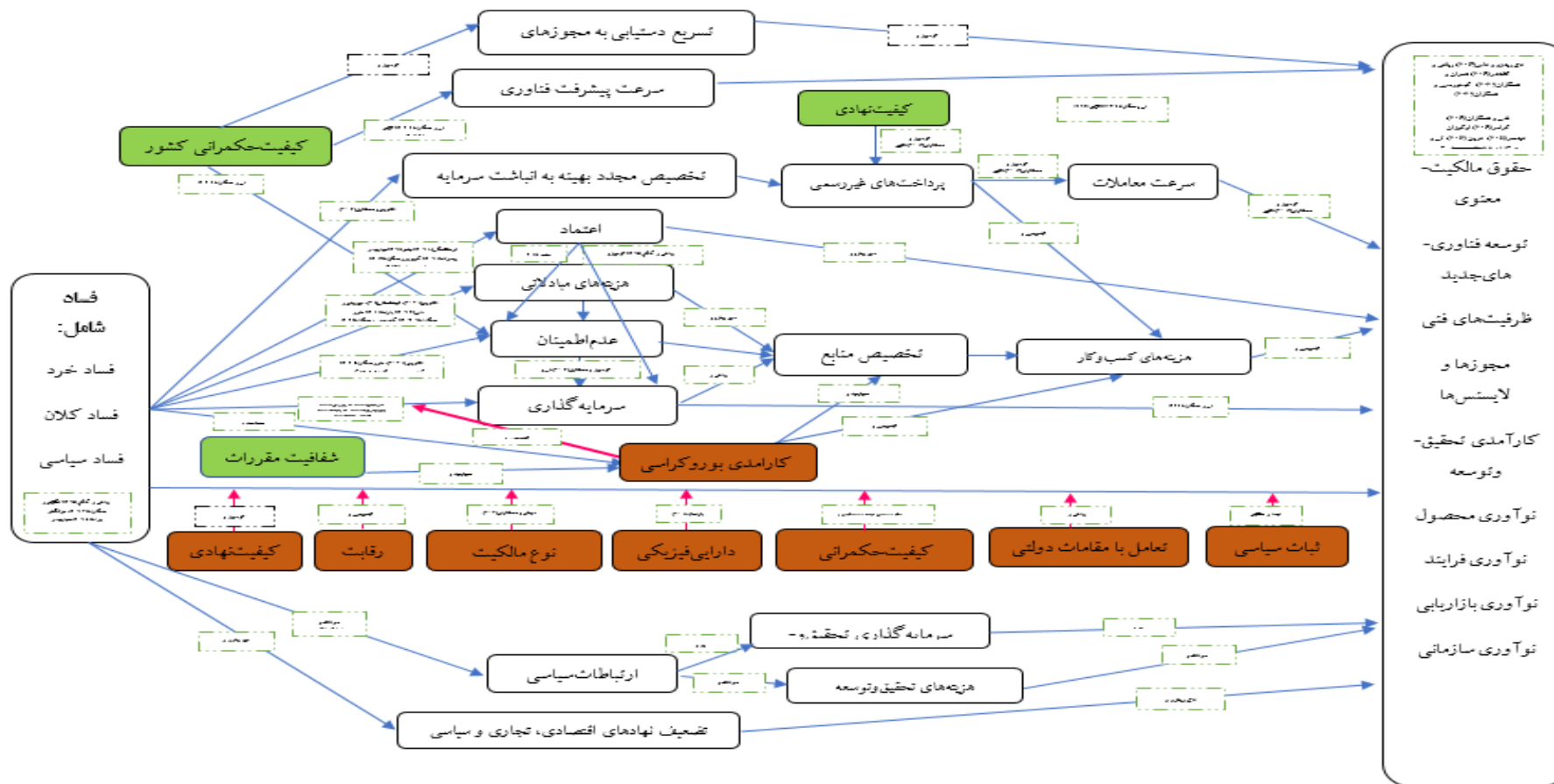
گام هفتم: ارائه نتایج

نظرات و دیدگاه‌های متناقضی راجع به تأثیر فساد بر نوآوری وجود دارد. ادبیات مربوط به رابطه نظری بین فساد و نوآوری از نظر تعداد مطالعات ناچیز و از نظر یافته‌ها نامشخص است. مطالعات نظری کمی در مورد این که چگونه فساد بر نوآوری تأثیر می‌گذارد وجود دارد. از پژوهش‌های صورت گرفته در این باره می‌توان استنباط نمود که ارتباط بین نوآوری و فساد پیچیده با علیت احتمالی دوطرفه است و تأثیر فساد بر نوآوری ممکن است به انواع نوآوری، انواع فساد و نهاد محلی بستگی داشته باشد (Nguyen et al, 2016) و متغیرهایی مانند اندازه شرکت (کوچک یا بزرگ) و ماهیت شرکت (مالکیت دولتی و ارتباط سیاسی) در این بین بسیار تأثیرگذار است (Doan et al, 2020). پس از انجام مراحل فراترکیب، اطلاعات موردنیاز بر اساس هدف اصلی شناسایی شد و مدل مفهومی ارائه گردید. در این راستا در پاسخ به سؤال پژوهش با روش کدگذاری باز، متغیرهای اثرگذار بر رابطه فساد و نوآوری از ادبیات پژوهش احصا شد - جدول (۸) متغیرها و روابط بین آن‌ها در شکل ۲ قابل مشاهده است -.

جدول ۸. شناسایی معیارها و دسته‌بندی

ردیف	نام متغیر	نقش	اثر مثبت و یا منفی بر نوآوری	رفرنس
۱	فساد	مستقل اصلی	-	-
۲	افزایش هزینه‌های میادلات	میانجی	(+ یا -)	(Nguyen, 2021; (Kabadurmus & Sylwester, 2020); (Heo et al, 2020); (Porter & Kramer, 2019); (DiRienzo & Das, 2015); (Tomaszewski, 2018); (Barasa, 2018)
۳	افزایش عدم اطمینان	میانجی	(+ یا -)	(Nguyen, 2021; (Heo et al, 2020); (Kabadurmus & Sylwester, 2020); (Lee et al, 2020); (Goedhuys et al, 2016)
۴	ایجاد موانع سرمایه‌گذاری	میانجی	منفی	(Heo et al, 2020); (Lee et al, 2020); (Kabadurmus & Sylwester, 2020); (Goedhuys et al, 2016)
۵	افزایش هزینه‌های-تجارت	میانجی		(Kabadurmus & Sylwester, 2020); (Ellis et al, 2020); (Riaz & Cantner, 2017); (Habiyaremye & Raymond, 2017)
۶	از بین بردن اعتماد	میانجی	منفی	(Dincer, 2018); (Habiyaremye & Raymond, 2017); (DiRienzo & Raymond, 2017); (Goedhuys et al, 2016); (Das, 2015)
۷	پرداخت غیررسمی	میانجی		(Kabadurmus & Sylwester, 2020)
۸	تخصیص نادرست منابع	میانجی	منفی	(DiRienzo & Das, 2015); (Habiyaremye & Raymond, 2017)
۹	تضعیف نهادهای اقتصادی، تجاری و سیاسی	میانجی	منفی	(DiRienzo & Das, 2015)
۱۰	فساد خرد	مستقل جزئی	منفی	(Riaz & Cantner, 2019)
۱۱	فساد کلان	مستقل جزئی	منفی	
۱۲	فساد سیاسی	مستقل جزئی	منفی	
۱۳	فساد قضایی	مستقل جزئی	منفی	
۱۴	تعامل با مقامات دولتی	تعدیل‌گر	تعدیل منفی	
۱۵	کیفیت حکمرانی کشور	تعدیل‌گر	(+ یا -)	(Goedhuys et al, 2016); (Drugov, 2010); (Lee et al, 2020)
۱۶	کیفیت حکمرانی کشور	مستقل فرعی	مثبت	(Drine, 2012); (Lee et al, 2020)
۱۷	کاهش عدم اطمینان	میانجی	مثبت	(Lee et al, 2020)
۱۸	افزایش سرمایه‌گذاری	میانجی	مثبت	(Heo et al, 2020); (Lee et al, 2020); (Nguyen et al, 2016)
۱۹	افزایش سرعت پیشرفت فناوری	میانجی	مثبت	(Dincer, 2018); (Drine, 2012); (Lee et al, 2020)
۲۰	نوآوری	وابسته	-	(Riaz & Cantner, 2019); (DiRienzo & Das, 2015)
۲۱	ظرفیت‌های فنی	وابسته جزئی	مثبت	(Drine, 2012); (Lee et al, 2020)
۲۲	تسریع دستیابی به مجوزهای اداری	میانجی	مثبت	(Goedhuys et al, 2016)

(Kabadurmus & Sylwester,2020); (Goedhuys et al,2016)	(-یا+)	تعدیل گر	کارآمدی بوروکراسی	۲۳
(Chadee et al,2021); (Kabadurmus& Sylwester,2020); (Habiyaremye & Raymond, 2017)	-	مستقل فرعی	شفافیت مقررات	۲۴
(Kabadurmus& Sylwester,2020); (Habiyaremye & Raymond, 2017); (Goedhuys et al,2016)	مثبت	میانجی	کارآمدی بوروکراسی	۲۵
(Nguyen et al, 2016)		میانجی	تخصیص مجدد بهینه به انباشت سرمایه انسانی	۲۶
(Aghazada & Ashyrov, 2022); (Cerdeira & Lourenço,2022); (Kabadurmus &); (Goedhuys \ Sylwester,2020); (Xie et al,2019); (Dincer,20 et al,2016)	(-یا+)	مستقل فرعی	کیفیت نهادی	۲۷
2019) Riaz & Cantner,(مثبت	میانجی	کارآمدی بوروکراسی	۲۸
(Kabadurmus& Sylwester,2020)		وابسته جزئی	کارآمدی تحقیق و توسعه	۲۹
(Huang & Yuan,2019); (Kabadurmus& Sylwester,2020); (Nguyen et al, 2016)	(-یا+)	تعدیل گر	رقابت	۳۰
(Nguyen et al, 2016)	منفی	مستقل	کارآمدی بوروکراسی	۳۱
(Huang & Yuan,2019); (Nguyen et al, 2016); (Habiyaremye & Raymond, 2017);	منفی	مستقل جزئی	رشوه	۳۲
(Nguyen et al, 2016); (Goedhuys et al,2016)	مثبت	میانجی	سرعت معاملات	۳۳
(Huang & Yuan,2019); (Doan et al,2020)	مثبت	میانجی	ارتباطات سیاسی	۳۴
(Huang & Yuan,2019)	منفی	میانجی	افزایش هزینه‌های تحقیق و توسعه	۳۵
(Yu et al,2018); (Huang & Yuan,2019);	مثبت	میانجی	سرمایه‌گذاری تحقیق - و توسعه	۳۶
(DiRienzo & Das,2015)	مثبت	وابسته جزئی	حقوق مالکیت معنوی	۳۷
); \ (Lee et al,2020); (Tomaszewski, 2018); (Dincer,20 (Drine,2012)	مثبت	وابسته جزئی	توسعه فناوری‌های جدید	۳۸
(Imran et al,2020); (Porter & Kramer,2019); (Xie et al,2019)		وابسته جزئی	نوآوری محصول	۳۹
(Imran et al,2020)		وابسته جزئی	نوآوری فرآیند	۴۰
		وابسته جزئی	نوآوری بازاریابی	۴۱
		وابسته جزئی	نوآوری سازمانی	۴۲
(Barasa,2018)		تعدیل گر	دارایی فیزیکی	۴۳
(Porter & Kramer,2019); (Smith et al,2014)		تعدیل گر	ثبات سیاسی	۴۴
(Doan et al,2020)	(-یا+)	تعدیل گر	نوع مالکیت شرکت	۴۵
(Tomaszewski, 2018)	مثبت	وابسته جزئی	مجوزها و لایسنس‌ها	۴۶

شکل ۲. مدل مفهومی سازوکارهای تأثیر فساد بر نوآوری (بر اساس ادبیات پژوهش).

بحث

هدف از پژوهش حاضر، تبیین اثر فساد بر نوآوری می‌باشد. در مورد رابطه فساد و نوآوری نظریات متناقضی قابل تبیین است. برخی از این تحقیقات بر جنبه مثبت اثر فساد بر نوآوری و برخی دیگر بر جنبه منفی آن تأکید کرده‌اند. اما آن چه در این تحقیقات نادیده گرفته شده، بررسی همزمان و توأمان اثر فساد بر نوآوری می‌باشد. عموم پژوهش‌های انجام شده به یک نتیجه قطعی رسیده‌اند که پژوهشی دیگر نقیض آن را طرح نموده است. این ضعف عمدتاً ناشی از عدم درک ماهیت پدیده‌های اجتماعی و قیاس آن‌ها بر اساس پدیده‌های طبیعی و تأثیر اثبات‌گرایی بر علوم انسانی است. که باعث می‌شود پیچیدگی‌های چندوجهی و دیالکتیک بین متغیرها و اثرات متناقض توأمان نادیده گرفته شود. در این پژوهش اثر فساد بر نوآوری به صورت همزمان و توأمان چه از جنبه مثبت، چه از جنبه منفی به دور از نگرش‌های اثبات‌گرایانه مورد بررسی قرار گرفت. بر این اساس در این پژوهش سعی شده از استنباط‌های قطعی و صفر و صدی اجتناب نموده و اثر فساد بر نوآوری را به شکل نسبی و پویا بررسی و به جنبه‌های مغفول و نادیده انگاشته شده آن توجه نماید و به این ترتیب خلاء پژوهشی موجود در این زمینه‌ها تا حدودی پر شود. فساد می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر سرمایه‌اجتماعی، تضعیف اعتماد، کاهش مشارکت مدنی و فرسایش شبکه‌های اجتماعی داشته باشد. این می‌تواند پیامدهای منفی برای رشد اقتصادی، انسجام اجتماعی و توسعه کلی داشته باشد. از طرفی نوآوری محرک حیاتی رشد و توسعه اقتصادی است و اغلب با حضور سرمایه‌اجتماعی مرتبط است. سرمایه‌اجتماعی می‌تواند با فراهم کردن دسترسی به منابع، دانش و فرصت‌ها، تأثیر مستقیمی بر نوآوری داشته باشد. یکی از راه‌هایی که سرمایه‌اجتماعی می‌تواند نوآوری را ارتقا دهد، دسترسی به دانش و منابع متنوع است. علاوه بر این، سرمایه اجتماعی می‌تواند با تقویت همکاری و اعتماد، نوآوری را ارتقاء دهد. هنگامی که افراد دارای پیوندهای اجتماعی قوی هستند و به یکدیگر اعتماد دارند، احتمال بیشتری دارد که در فعالیت‌های مشارکتی شرکت کنند و اطلاعات و منابع را به اشتراک بگذارند. در سال‌های اخیر، محققان رابطه بین سرمایه‌اجتماعی و نوآوری، از جمله فعالیت تحقیق و توسعه را بررسی کرده‌اند. تحقیقات نشان داده است که سرمایه اجتماعی می‌تواند نقش مهمی در تسهیل فعالیت تحقیق و توسعه ایفا کند. به عنوان مثال، مطالعه‌ای توسط Baker & Nelson (۲۰۰۵) نشان داد که شبکه‌های اجتماعی می‌توانند تبادل دانش ضمنی را تسهیل کنند که برای نوآوری بسیار مهم است. با این حال، توجه به این نکته مهم است که رابطه بین سرمایه اجتماعی و فعالیت تحقیق و توسعه پیچیده است و ممکن است به طیفی از عوامل بستگی داشته باشد. به عنوان مثال، ساختار شبکه‌های اجتماعی می‌تواند بر جریان اطلاعات و منابع تأثیر بگذارد که به نوبه خود می‌تواند بر فعالیت تحقیق و توسعه تأثیر بگذارد. Uzzi (۱۹۹۷) اهمیت شبکه‌های اجتماعی را در ارائه دسترسی به اطلاعات و تخصص در مورد فرآیند سرمایه‌گذاری برجسته می‌کند. به طور کلی، ادبیات نشان می‌دهد که سرمایه اجتماعی می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر سرمایه‌گذاری، فراهم کردن دسترسی به اطلاعات و تخصص، تقویت اعتماد و کاهش هزینه‌های مبادله و دسترسی به فرصت‌های تأمین مالی داشته باشد. مطالعه Gulati et al (۲۰۰۰) نشان داد که ساختار شبکه‌های اجتماعی می‌تواند بر میزان اشتراک‌گذاری اطلاعات و منابع افراد تأثیر بگذارد. به طور خاص، این مطالعه نشان داد که افراد بیشتر احتمال دارد اطلاعات و منابع را با دیگرانی که در یک خوشه^۱ شبکه قرار دارند، به اشتراک بگذارند تا آن‌هایی که در خوشه‌های مختلف قرار دارند. یعنی خوشه‌بندی شبکه‌های اجتماعی ممکن است جریان اطلاعات و منابع را در بخش‌های مختلف شبکه محدود کند که می‌تواند به طور بالقوه مانع فعالیت تحقیق و توسعه شود. عامل دیگری که ممکن است بر رابطه بین سرمایه اجتماعی و فعالیت تحقیق و توسعه تأثیر بگذارد، سطح حمایت نهادی از نوآوری است. مطالعه Ahuja and Katila (۲۰۰۱) نشان داد که سرمایه اجتماعی برای نوآوری در صنایع با سطوح پایین حمایت نهادی، مانند صنعت بیوتکنولوژی، اهمیت بیشتری دارد. در مقابل، سرمایه اجتماعی برای نوآوری در صنایع با سطوح بالای حمایت نهادی مانند صنعت نرم افزار اهمیت کمتری داشت. از دیگر جنبه‌های اقتصاد که فساد می‌تواند بر آن تأثیر بگذارد، سرمایه‌گذاری است. فساد

می‌تواند برای سرمایه‌گذاری مضر باشد، زیرا محیطی غیرقابل پیش‌بینی و عدم اطمینان ایجاد می‌کند و می‌تواند سرمایه‌گذاران خارجی را از ورود به یک بازار باز دارد. زیرا مقامات فاسد می‌توانند تقاضای رشوه کنند یا در سایر اشکال رفتار رانت‌جویانه شرکت کنند و هزینه انجام تجارت را افزایش و بازده سرمایه‌گذاری بالقوه را کاهش می‌دهند (Wei, 2000). از جمله راه‌هایی که فساد می‌تواند بر سرمایه‌گذاری تأثیر بگذارد، تخصیص نادرست منابع است. در سیستم‌های فاسد، منابع ممکن است به سمت پروژه‌هایی هدایت شوند که به نفع صاحبان قدرت باشد، نه به سمت پروژه‌هایی که بیشترین سود اقتصادی را ایجاد می‌کنند، این می‌تواند منجر به تخصیص ناکارآمد منابع و کاهش بهره‌وری شود که در نهایت می‌تواند به چشم انداز سرمایه‌گذاری آسیب برساند (Mauro, 1995). همان‌طور که در تئوری مانع‌تراش اشاره شد، کاهش سطح سرمایه‌گذاری خصوصی، ایجاد اختلال در فعالیت نهادهای دولتی (Tomaszewski, 2018:253-252)، کاهش انگیزه‌های سرمایه‌گذاری در ایده‌های نوآورانه (Habiyaemye & Raymond, 2017:5)، افزایش هزینه‌های عملیاتی و تجاری، برانگیختن عدم اطمینان ناشی از سرمایه‌گذاری کم (Kabadurmus & Sylwester, 2020)، از اثرات منفی فساد بر نوآوری می‌باشند، که با نتایج حاصل از این پژوهش همخوانی دارند. روش دیگری که فساد می‌تواند بر سرمایه‌گذاری تأثیر بگذارد، از بین رفتن اعتماد است. فساد حاکمیت قانون را تضعیف می‌کند و می‌تواند اعتماد عمومی به نهادهای دولتی را از بین ببرد. همانگونه که (Habiyaemye & Raymond, 2017:5) نیز اشاره نمودند، این می‌تواند سرمایه‌گذاران را نسبت به ورود به بازار محتاط کند، زیرا ممکن است نگران باشند که سرمایه‌گذاری‌هایشان توسط سیستم حقوقی محافظت نشود. همچنین می‌تواند منجر به عدم اعتماد به نهادهای دولتی شود که می‌تواند سرمایه‌گذاران را برای مشارکت در سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت مردد کند (Bardhan, 1997). یکی از راه‌هایی که سرمایه‌گذاری باعث نوآوری می‌شود، تأمین منابع مورد نیاز برای تأمین مالی فعالیت‌های تحقیق و توسعه است. تحقیق و توسعه یکی از اجزای حیاتی نوآوری است. از آنجایی که تحقیق و توسعه فرآیندی سخت و پرخطر است، شرکت‌ها نه مایلند و نه قادر به انجام تحقیق و توسعه هستند (Ghazinoory et al, 2019:6) و اغلب به سرمایه‌گذاری اولیه قابل‌توجهی نیاز دارد. بدون سرمایه‌گذاری، بسیاری از شرکت‌ها قادر به انجام فعالیت‌های تحقیق و توسعه نیستند و در نتیجه نوآوری آسیب می‌بیند. سرمایه‌گذاری همچنین می‌تواند با ایجاد انگیزه برای کارآفرینان و نوآوران برای توسعه ایده‌ها و فن‌آوری‌های جدید، نوآوری را هدایت کند. نوآوری نیز می‌تواند با ایجاد بازارها و فرصت‌های جدید برای رشد، سرمایه‌گذاری را هدایت کند. هنگامی که شرکت‌ها محصولات یا خدمات جدیدی را توسعه می‌دهند که نوآورانه و ارزشمند است، می‌توانند بازارهای جدیدی ایجاد یا بازارهای موجود را مختل کنند. فساد و کیفیت حکمرانی دو عامل حیاتی هستند و بر عملکرد و توسعه جوامع تأثیر می‌گذارند. فساد به سوءاستفاده از قدرت برای منافع شخصی اشاره دارد، درحالی‌که کیفیت حکمرانی به مدیریت مؤثر و کارآمد منابع و خدمات عمومی به نفع شهروندان اشاره دارد. رابطه بین فساد و کیفیت حکمرانی پیچیده است، زیرا فساد می‌تواند کیفیت حکمرانی را تضعیف کند، درحالی‌که کیفیت حکمرانی می‌تواند به جلوگیری از فساد کمک کند. فساد از طرق مختلف می‌تواند کیفیت حکمرانی را تضعیف کند. یکی از راه‌ها، ایجاد انحراف در تخصیص منابع و خدمات عمومی است. وقتی فساد وجود دارد، منابع و خدمات عمومی ممکن است بر اساس ارتباطات شخصی و رشوه به جای نیازها و منافع شهروندان تخصیص داده شود. فساد همچنین می‌تواند با از بین بردن اعتماد عمومی به نهادهای دولتی، کیفیت حکمرانی را تضعیف کند. هنگامی که فساد گسترده است، شهروندان ممکن است اعتماد خود را به توانایی دولت خود برای مدیریت منابع عمومی و ارائه خدمات به‌طور عادلانه و مؤثر از دست بدهند. این می‌تواند منجر به بی‌ثباتی اجتماعی و سیاسی شود و شهروندان بیشتر درگیر اعتراضات، ناآرامی‌های مدنی و حتی خشونت شوند. علاوه بر این، کیفیت حکمرانی می‌تواند آموزش و توسعه سرمایه‌انسانی را ارتقا دهد که می‌تواند به ایجاد نیروی کار ماهر و نوآور کمک کند. نوآوری نیز می‌تواند با ترویج شفافیت و مسئولیت‌پذیری، کیفیت حکمرانی را هدایت کند. هنگامی که کسب‌وکارها و کارآفرینان محصولات و خدمات جدیدی را توسعه می‌دهند، اغلب از آن‌ها خواسته می‌شود که اطلاعات مربوط به محصولات و خدمات خود را به مصرف‌کنندگان، سرمایه‌گذاران و قانون‌گذاران ارائه دهند. این می‌تواند فرهنگ شفافیت و پاسخگویی را ایجاد کند و به

جلوگیری از فساد و بهبود کیفیت حکمرانی کمک کند. همانگونه که در تئوری تسهیل ذکر شد، کمک به انجام سریع کارها، کاهش سطح عدم‌اطمینان، کارآمدی و مفید بودن، انگیزه‌ای برای تسریع فرآیند کار، ارتقای سرمایه‌گذاری اقتصادی، کاهش خطرات عدم‌اطمینان سیاسی (Heo et al, 2020)، کاهش تحریفات ناشی از نهادهای ناکارآمد (Avnimelech et al, 2013) از جمله دلایلی است که اثر فساد بر نوآوری را مثبت نشان می‌دهند. از این منظر در چارچوب نهادی ضعیف، فساد برای نوآوری مطلوب است، زیرا منجر به توسعه اقتصادی می‌شود. در چنین شرایط نهادی کارها از طریق کانال‌های مناسب انجام نمی‌شود و رشوه در این شرایط به‌عنوان یکی از گزینه‌های مطلوب در نظر گرفته می‌شود. به‌طور کلی فساد تأثیر منفی مستقیمی بر احتمال نوآوری ندارد، اما در تعامل با موانع نهادی تأثیر مثبتی دارد و فعالیت نوآوری و به تبع آن رشد اقتصادی کشورها را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

References

- 1- Adams, R., Bessant, J., & Phelps, R. (2006). Innovation management measurement: A review. *International journal of management reviews*, 8 (1), 21-47.
- 2- Aghazada, E., & Ashyrov, G. (2022). Role of institutions in the corruption and firm innovation nexus: evidence from former Soviet Union countries. *Post-Communist Economics*, 34(6), 779-806.
- 3- Aidt, T. S., & Leon, G. (2020). Corruption, entrepreneurship, and economic growth. *Journal of Business Venturing*, 35(2), 105930.
- 4- Avnimelech, G., Zelekha Y., and Sharabi, E., (2013). The effect of corruption on entrepreneurship in developed vs non-developed countries. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research* Vol. 20 No. 3, 2014 pp. 237-262.
- 5- Barasa, L. (2018): Corruption, transaction costs, and innovation in Africa, *African Journal of Science, Technology, Innovation and Development*, DOI: 10.1080/20421338.2018.1519061
- 6- Bardhan, P. (1997). Corruption and development: a review of issues. *Journal of economic literature*, 35 (3), 1320-1346.
- 7- Bukari, C., & Anaman, E. A. A. (2021). Corruption and firm innovation: a grease or sand in the wheels of commerce? Evidence from lower-middle and upper-middle income economies. *Eurasian Business Review*, 11, 267-302.
- 8- Burt, R. S. (2004). *Structural Holes and Good Ideals*. The American Journal of Sociology, Cambridge, 349-399.
- 9- DiRienzo, C., & Das, J. (2015). Innovation and role of corruption and diversity: A cross-country study. *International Journal of Cross Cultural Management*, Vol. 15(1), 51-72.
- 10- Cerdeira, J., & Lourenço, D. (2022). Does Corruption Impact Firm Innovation? Evidence from Portugal. *Economies*, 10 (7), 173.
- 11- Chadee, D., Roxas, B., & Kouznetsov, A. (2021). Corruption, bribery and innovation in cee: Where is the link? *Journal of Business Ethics*, 174 (4), 747-762.
- 12- Chien-Chiang Lee a, Chih-Wei Wang b, Shan-Ju Ho (2020). Country governance, corruption, and the likelihood of firms' innovation. *Economic Modelling*, DOI: 10.1016/j.econmod.2020.01.013
- 13- Chung, Y. L., Tan, H. C. P., How, C. X., & Tan, C. E. (2022). The impact of corruption on innovation activities: the case of Malaysia (Doctoral dissertation, UTAR).
- 14- Dempster, G., & Isaacs, J. (2017). Entrepreneurship, corruption and economic freedom. *Journal of Entrepreneurship and Public Policy*, 6(2), 181-192.
- 15- Diaby, A., & Sylwester, K. (2015). Corruption and market competition: Evidence from post-communist countries. *World Development*, 66, 487-499.
- 16- Dincer, O. (2019). Does corruption slow down innovation? Evidence from a cointegrated panel of US states. *European Journal of Political Economy*, 56, 1-10.
- 17- Doan, H. Q., Vu, N. H., Tran-Nam, B., & Nguyen, N. A. (2022). Effects of tax administration corruption on innovation inputs and outputs: evidence from small and medium sized enterprises in Vietnam. *Empirical Economics*, 62 (4), 1773-1800.
- 18- Drine, I., (2012). Institutions, governance and technology catch-up in North Africa. *Econ. Modell.* 29 (6), 2155-2162.
- 19- Drugov, M., (2010). Competition in bureaucracy and corruption. *J. Dev. Econ.* 92 (2), 107-114. *Enterprise Survey*
- 20- Dzhumashev, R. (2016). The Role of Income Uncertainty in the Corruption-Growth Nexus. *The B. E. Journal of Economic Analysis & Policy*, 16 (2).
- 21- Ellis, J., Smith, J., & White, R. (2020). Corruption and corporate innovation. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 55 (7), 2124-2149.
- 22- Eveleens, C. (2010). Innovation management; a literature review of innovation process models and their implications. *Science*, 800 (2010), 900.
- 23- Fukuyama, F. (1995). *Trust: The Social Virtues and the Creation of Prosperity* (Free, New York).
- 24- Ghazinoory, S., Amiri, M., Ghazinoori, S., & Alizadeh, P. (2019). Designing innovation policy mix: a multi-objective decision-making approach. *Economics of Innovation and New Technology*, 28(4), 365-385. DOI:10.1080/10438599.2018.1500115
- 25- Ghazinoory, S., & Hashemi, Z. (2021). Do tax incentives and direct funding enhance innovation input and output in high-tech firms?. *The Journal of High Technology Management Research*, 32(1), 100394.
- 26- Glaeser, E. L., Laibson, D., & Sacerdote, B. (2002). An economic approach to social capital. *Economic Journal*, 112(483), 437-458 DOI:10.1111/1468-0297.00078
- 27- Goedhuys, M., Mohnen, P., Taha T. (2016). Corruption, innovation and firm growth: firm-level evidence from Egypt and Tunisia. *Eurasia Business and Economics Society*. DOI 10.1007/s40821-016-0062-4
- 28- Habiaryemye, A., & Raymond, W. (2017). How do foreign firms' corruption practices affect innovation performance in host countries? Industry-level evidence from transition economies. *Innovation: Organization & Management*, DOI:10.1080/14479338.2017.1367626
- 29- Heo, Y., Hou, F., & Park, S. G. (2020): Does corruption grease or sand the wheels of investment or innovation? Different effects in advanced and emerging economies, *Applied Economics*, DOI: 10.1080/00036846.2020.1791313

- 30- Huang, Q., & Yuan, T. (2019). Does Political Corruption Impede Firm Innovation? Evidence from the United States. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*. DOI:10.1017/S0022109019000966
- 31- Imran, M., Rehman, H. U., & Khan, R. E. A. (2020). Effect of corruption on firm level innovation: Evidence from Pakistan. *Economics and Business Letters*, 9(1), 41-47.
- 32- Imrana, S. M., Asgharb, N., & Rasulc, F. (2021). Does Firm Level Corruption Increase Innovation: A Case of Lower-Middle Income Economies. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, 15 (7), 287-297.
- 33- Iorio, R., & Segnana, M. L. (2022). Is paying bribes worthwhile? Corruption and innovation in middle-income countries. *Eurasian Business Review*, 12 (3), 475-504.
- 34- Kabadurmus, F. N. K., & Sylwester, K. (2020). Corruption and innovation: the importance of competition. *International Journal of Emerging Markets*, 17 (3), 766-788.
- 35- Kamali, Yahya. (2017). The Methodology of Meta Synthesis And Implications For Public Policy [Persian]. *Politics Quarterly: Journal of Faculty of Law And Political Science*, 47(3), 721-736. SID. <https://sid.ir/paper/109986/en>.
- 36- Krambia-Kapardis, M., & Zopiatis, A. (2020). The role of innovation in promoting transparency and accountability. *Journal of Innovation & Knowledge*, 5(4), 238-243.
- 37- Kakeh Baraie, Esmacel, Delangizan, Sohrab, & Sohaili, Kiomars. (2018). Administrative Corruption and Its Impact on Entrepreneurship Velopment: Evidence From Global Entrepreneurship Monitor Institute [Persian] *JournalAL of Public Organizations Management*, 6(1), 131-142. SID. <https://sid.ir/paper/261470/en>.
- 38- Lee, C. C., Wang, C. W., & Ho, S. J. (2020). Country governance, corruption, and the likelihood of firms' innovation. *Economic Modelling*, 92, 326-338.
- 39- Leff, N. H. (1964). Economic development through bureaucratic corruption. *American behavioral scientist*, 8(3), 8-14.
- 40- Lima, M. M., & Hossain, M. I. (2021). "Is It Sanding or Greasing the Wheels"? Corruption and Innovation in South Asia.
- 41- Lopes, C., Cerqueira, P., & Brandão, A. (2021). Innovation and corruption: Are there a vicious cycle? *Technological Forecasting and Social Change*, 167, 120704
- 42- Márquez-Ramos, L., & Martínez-Zarzoso, I. (2010). The effect of technological innovation on international trade. *Economics*, 4(1), 20100011.
- 43- Martins, L., Cerdeira, J., & AC Teixeira, A. (2020). Does corruption boost or harm firms' performance in developing and emerging economies? A firm-level study. *The World Economy*, 43(8), 2119-2152.
- 44- Mauro, P. (1995). Corruption and growth. *The quarterly journal of economics*, 110(3), 681-712.
- 45- Méon, P.-G., Sekkat, K. (2005). Does Corruption Grease or Sand the Wheels of Growth. *Public Choice*, January, 122 (1), 69-97.
- 46- Mohammad, S., & Husted, B. W. (2021). Innovation, new ventures, and corruption: Evidence from India. *Journal of Business Venturing Insights*, 16, e00256.
- 47- Mungiu-Pippidi, A., & Johnston, M. (2021). The quality of government and corruption: A twenty-year review. *Annual Review of Political Science*, 24, 363-382.
- 48- Nadeem, M. A., Liu, Z., Zulfiqar, S., Younis, A., & Xu, Y. (2021). Does corruption impede innovation in developing economies? Insights from Pakistan: a call for policies reforms. *Crime, Law and Social Change*, 75, 93-117.
- 49- Nguyen, N. A., Doan, Q. H., Nguyen, N. M., & Tran-Nam, B. (2016). The impact of petty corruption on firm innovation in Vietnam. *Crime, Law and Social Change*, 65 (4), 377-394 .
- 50- Nguyen, T. H. (2021). Corruption and Innovation in Manufacturing Firms: A Cross-country Analysis. Available at SSRN 385147
- 51- Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) (2018). *Oslo manual: Guidelines for collecting and interpreting innovation data*. 3rd edition, Paris: OECD
- 52- Pluskota, A. (2020). The Impact of Corruption on Economic Growth and Innovation in an Economy in Developed European Countries. *Annales Universitatis Mariae Curie-Sokolowski, Section H Economía*, 54 (2), 77-87.
- 53- Porter, M. E., & Kramer, M. R. (2019). Creating shared value: A fundamental shift in thinking about the role of business in society. *Harvard Business Review*, 97(6), 62-77.
- 54- Porter, M. E., & Kramer, M. R. (2019). Creating shared value: A fundamental shift in thinking about the role of business in society. *Harvard Business Review*, 97 (6), 62-77
- 55- Putnam, R. D., Leonardi, R., & Nanetti, R. Y. (1992). *Making democracy work: Civic traditions in modern Italy*. Princeton university press.
- 56- Riaz, M. F., & Cantner, U. (2019). Revisiting the relationship between corruption and innovation in developing and emerging economies. *Crime, Law and Social Change*, 73, 395-416.
- 57- Romer, P. M. (1990). Endogenous technological change. *Journal of political Economy*, 98(5, Part 2), S71-S102.
- 58- Rothstein, B., & Teorell, J. (2021). What is quality of government? A theory-driven conceptualization. *Governance*, 34(4), 763-780.
- 59- Saxenian, A. (1996). *Regional advantage: Culture and competition in Silicon Valley and route 128*, with a new preface by the author. Harvard University Press.
- 60- Shaw, P., Katsaiti, M. S., Jurgilas, M. (2011). Corruption and Growth under Weak Identification. *Economic Inquiry*, 49 (1), 264-275.
- 61- Shaghghi Shari, Vahid, & Karim, Mohammad Hossein. (2016). Corruption And Endogenous Economy, In Accordance With Resistive Economy (Case Study: Iran) [Persian]. *Journal Of The Marco And Strategic Policies*, 4(Resistive Economy Special), 63-90. SID. <https://sid.ir/paper/244390/en>.
- 62- Shi, X. (2022). Corruption and innovation in China. Available at SSRN 4108921.
- 63- Smith, N., Thomas, E., & Antoniou, C. (2014). Multi-national firms, corruption and innovation in Russia. In *Multinational Enterprises, Markets and Institutional Diversity* (pp. 347-371). Emerald Group Publishing Limited.
- 64- Tirole, J. (1996). A theory of collective reputations (with applications to the persistence of corruption and to firm quality). *The Review of Economic Studies*, 63 (1), 1-22.
- 65- Tomaszewski, M. (2018). Corruption-a dark side of entrepreneurship. *Corruption and innovations*. *Prague Economic Papers*, 27(3), 251-269.
- 66- Tong, J. L., Ran, Z. H., Shen, J., Zhang, C. X., & Xiao, S. D. (2007). Meta-analysis: the effect of supplementation with probiotics on eradication rates and adverse events during *Helicobacter pylori* eradication therapy. *Alimentary pharmacology & therapeutics*, 25(2), 155-168.

- 67- Twiss, B. C., & Goodridge, M. (1989). Managing technology for competitive advantage: integrating technological and organizational development: from strategy to action. (No Title).
- 68- Uzzi, B. (1997). Social structure and competition in interfirm networks: The paradox of embeddedness. *Administrative science quarterly*, 35-67.
- 69- Wang, Y., Lee, Y., & Lin, H. (2019). Innovation and corruption in emerging economies: The moderating role of governance quality. *Journal of Business Research*, 103, 542-554.
- 70- Wei, S. J. (2000). How taxing is corruption on international investors? *Review of economics and statistics*, 82(1), 1-11.
- 71- Winters, L. A., Han, E., & Charette, M. F. (2019). The relationship between innovation and good governance in developing countries. *World Development*, 122, 22-34.
- 72- Xie, X., Qi, G., & Zhu, K. X. (2019). Corruption and new product innovation: Examining firms' ethical dilemmas in transition economies. *Journal of Business Ethics*, 160 (1), 107-125.
- 73- Yao, Q., Huang, L., & Li, M. (2019). The effects of tech and non-tech innovation on brand equity in China: The role of institutional environments. *PloS one*, 14 (5), e0215634
- 74- Yu, F., Guo, Y., Lettici, F., and J Barnes, S., (2018). Regional Anti-Corruption Effort, Political Connections And Firm Innovation Effort: Evidence From China.
- 75- Zahed Gharavi, Mehdi, Karimi Potanlar, Saeed, Elmi, Zahra (Mila), & Gilak Hakimabadi, Mohammad Taghi. (2020). The Effect of Corruption on the Growth of the Iranian Economy: A Talent Allocation Approach [Persian] *Journal Of Economic Essays*, 16(32), 269-296. SID. <https://sid.ir/paper/401747/en>
- 76- Zimmer, L. (2006). Qualitative meta-synthesis: a question of dialoguing with texts. *Journal of advanced nursing*, 53(3), 311 – 318.